

Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- All tillväxt är platsbunden och unik
- Vad har det sociala kapitalet för betydelse?
- Avskaffa inte utan stärk kommunalnämnderna – debattinlägg i Umeå
- ”En österbottnisk storkommun det enda rätta”
- Är kommunreformen förenlig med den europeiska stadgan om lokalt självstyre?
- Läs även detta: *Radarpar utreder närdemokratin *Landsbygdsriksdagar i senaste nyhetsbrevet från ERCA *Närproducerat Åland – evenemang med syfte att skapa nätverk *Landsbygdsutvecklarnas storsamling i Tammerfors närmar sig *Ny guide i bildandet av socialt företag

Cit: **”Varför ödsla lokalpolitiskt krut på ett papper som inte har förankrats rikspolitiskt?”**

Chefen för samhällsredaktionen på Vasabladet Kenneth Myntti som uppmanar kommunpolitiker att ta en kopp kaffe och slappna av. Tids nog kommer antagligen regeringspartierna att inse att välfärden i Finland baserar sig på kommunnivån. Än så länge har inte regeringspartierna enats om någon utredningsmodell (Vasabladet 30.3).

”WWF pratar om att gynna det småskaliga och kustnära fisket, men agerar tvärtom.”

Verksamhetsledaren på Österbottens fiskarförbund Guy Svanbäck angående världsnaturfonden WWF:s rekommendation till de stora butikerna att sluta sälja vissa hotade fiskarter och undrar vad som är fondens ansvar om det lokala fisket slås ut. Nu får vi inte fiska av de bestånd vi lagt ner tusentals timmar och euro på att säkra och förstärka (Österbottens Tidning 28.3).

”Om andelar i vindkraftsverken såldes till markägare skulle förankringen antagligen ske betydligt enklare.”

Företagsrådgivare på Vasaregionens Utveckling Ab VASEK Raine Vasanoja som menar att när lokalinvånarna får en ekonomisk nytta av vindmöllan blir acceptansen genast större. Vasanoja ser gärna att Finland tar exempel av hur finansieringen görs i Danmark, där de som bor eller äger mark i närheten av ett vindkraftverk har rätt att tillsammans köpa 20 procent av aktierna (Vasabladet 28.3).

ALL TILLVÄXT ÄR PLATSBUNDEN OCH UNIK

Enligt EU 2020- strategin måste framtidens tillväxt vara smart, hållbar och inkluderande, begrepp som snabbt vunnit politisk acceptans i en värld fylld av kriser av alla de slag. Under de två år som återstår innan denna strategi skall sjösättas och vara sjöduglig, så står både EU,

medlemsstaterna, samtliga regioner och den lokala nivån inför ett avgörande vägskäl. Antingen kan man hålla fanan högt och ”grönmåla” den befintliga tillväxtpolitiken genom att höja kraven på miljöhänsyn och minskad klimatpåverkan, eller så noterar man orden smart, hållbar och inkluderande och funderar över vad de egentligen står för, för att därefter lägga till ordet tillväxt. Nu blir tillväxten plötsligt det medel som hjälper oss nå dit vi vill, inte ett mål i sig. Skillnaden blir fullständigt reformerande och en grundlig genomgång av vad som genererar utveckling inom det sociala/samhälleliga, miljö och klimat/naturmässiga och det tekniskt/industriella området kommer att öppna våra ögon för att det finns olika slags kapital/resurser som kan ”växa till”, fast utifrån olika förutsättningar. Det samlade tillväxtmönstret är inte begränsat till vissa sektorer, men däremot är all växt platsbunden. Den har en territoriell koppling som till sitt mönster är unikt. Egentligen är detta inte något märkvärdigt i sig, och få förnekar att man på varje plats har ett naturkapital, i en by ett socialt kapital eller i en organisation har ett human-kapital att förvalta. Saken är bara den att vi sällan problematiserar över hur var och en av dessa kapitalformer kan fås att växa, än mer sällan reflekterar vi över hur dessa kapitalbaser ömsesidigt kan fås till att understöda varandra. Det är snarare en regel än ett undantag att vi på alla samhällsnivåer utan omsvep, utgår ifrån att bara vi nämner rätt ord i våra strategier, har tillräckligt smart utformade institutioner och kan rikta skattemedlen rätt, så att de trillar ut på den optimala platsen i systemet, så kommer vi med matematisk precision att kunna kamma hem den kalkylerade tillväxten. Resultatet blir som nämndes ovan en ”grönmålning” av det vi redan gör. En långt mer framgångsrik väg vore att även i vårt agerande vända upp och ned på tågordningen. Starta inte upp en rad åtskilda tillväxtfrämjande aktiviteter, utan börja inventera vilka kapitalbaser som finns, och ställ dem inte mot varandra utifrån en klassisk budget, utan titta istället närmare på hur de interagerar med varandra på ett unikt sätt utifrån en bestämd fysisk plats – i en organisation, en kommun eller i en region. Det handlar om att se hur olika slags resurser tillåts interagera med varandra i ett sammanhängande samhällssystem. En bruksmiljö, ett småbrukarsamhälle och en storstadsmiljö har helt olika mix av kapitalbaser som interagerar med varandra utifrån mycket skilda premisser. Hur mixen uppmärksammas och förvaltas över tiden, kan förklara både framgångar och fall i ett lokalsamhälle. Ser vi på tillväxten med dessa glasögon, så blir det även tydligt att denna typ av tillväxt binder samman samhällsnivåerna på ett långt mer organiskt sätt än vad stuprörstrukturerna ger sken av, vilket i sig borde vara en tankeställare för alla statliga verk och myndigheter som har ett lokalt och regionalt ansvar. Det finns en långt smartare, hållbarare och inkluderande tillväxt än den grönmålade tillväxtens väg, och som alla i längden kommer tjäna på. Hur den nås, är inte på förhand givet, men vägen dit är en kollektiv färd och regionerna är den arena där det nya först kan få fäste.

Paradigmmäklarna, ett konsultföretag som funnits sedan 1997, är tidningen Gränsbrytnings nye ägare. Paradigmmäklarna grundades av Troed Troedson och har sedan starten i stort sett uteslutande levererat framtidsanalyser och på dessa byggda strategier för företag och organisationer i och utanför Sverige. Företagets bärande idé är att stora delar av samhället faktiskt befinner sig i ett paradigmskifte, och den största konsekvensen av det som nu händer är att framgång inte längre kan byggas på kunskaps- eller informationsövertag, utan att konkurrenskraft och kompetens allt oftare handlar om förmågan att hantera och förstå helheter och komplexa sammanhang.

Uppgifterna är från en artikel i Gränsbrytning – Analys av Regioners Omvärld för Europas

Beslutsfattare (1/2012), skriven Per Holmström som lämnat över redaktörskapet till Camilla Hending på Paradigmmäklarna.

VAD HAR DET SOCIALA KAPITALET FÖR BETYDELSE?

Vad är det sociala kapitalet och har det överhuvudtaget någon betydelse? Den svenske statsvetaren Bo Rothstein har gjort definitionen: ”Socialt kapital är antalet kontakter multiplicerat med graden av förtroende i dessa kontakter”. Den förre Nokiachefen J T Bergqvist beskriver samma sak ifråga om organiserad effektivitet, som han kallar superproduktivitet. Effektiviteten och produktiviteten hos en grupp människor bestäms av antalet människor gånger deras effektivitet, t.ex. om fem människor var för sig har effektiviteten 1, så blir totalt produkten 1. För fem människor med effektiviteten 0,8 blir produkten 0,32, medan samma antal människor med effektiviteten 1,2 får produkten 2,48. Det

som Bergqvist egentligen behandlar är det sociala kapitalet. Endast om tillit finns, kan produkten av transaktionerna bli större än 1.

Det sociala kapitalet syns i all verksamhet, och om tilliten inte finns måste man sätta in buffertar i olika transaktioner, vilket gör att helheten i regel inte mera är konkurrenskraftig. Ett skolboksexempel på följderna av avsaknad av socialt kapital är den finländska varvsindustrins problem på 1990-talet.

Professorn i statsvetenskap vid Harvarduniversitetet Robert Putnam granskade Italien i sin klassiker *Civic tradition in modern Italy*. Italien är paradoxernas land, då både EU:s rikaste och fattigaste regioner finns i ett och samma land. Putnam kom fram till att den förklarande variabeln var det sociala kapitalet. I norr fanns det, medan det var ett betydligt mera auktoritärt och slutet samhälle i söder.

Utmaningen för framtiden kommer att vara hur vi behåller det sociala kapitalet i vårt land, för tecken på sönderfall finns allt mer. Tidningen Helsingin Sanomat hade 4.3 en utmärkt artikel om att det finländska välfärdsamhället har nått sin kulmen. Man hade ett antal exempel som man belyste sitt påstående med, allt från att samhällets fysiska infrastruktur som till att landets sociala infrastruktur håller på att falla samman. *Uppgifterna är från en artikel, skriven av Jakobstads stadsdirektör Mikael Jakobsson, i Vasabladet (28.3).*

”Tappas detta förtroende minskar effektiviteten exponentiellt åt andra hållet.”

”Det sociala kapitalet har också ett enormt ekonomiskt värde. Framför allt syns det när det inte finns. I Österbotten ligger vi bra till ifråga om det sociala kapitalet. Den stora framtidsfrågan är hur vi kan behålla det.”

AVSKAFFA INTE UTAN STÄRK KOMMUNDELSNÄMNDERNA – DEBATTINLÄGG I UMEÅ

De politiskt sammansatta kommunalnämnderna för de tidigare självständiga kommunerna Holmsund Obbola, Hörnefors och Sävar inom Umeå kommuns organisation är ett ständigt återkommande diskussionsämne på olika håll och nivåer inom kommunen. Flera debattörer menar att kommunalnämnderna är i dag fullständigt meningslösa och anser att nämnderna bör avskaffas därför att dessa inte längre har något reellt politiskt inflytande på de riktigt betydelsefulla kommunalpolitiska frågorna (exempelvis utvecklings- och tillväxtfrågorna i

kommundelarna), samtidigt som de genererar en massa onödiga kommunala utgifter och står i vägen för önskvärda kommunala effektivitets- och samordningsbehov. Fackförbundsordföranden Bengt Björkman ansluter sig till denna grupp debattörer i sin debattartikel i Västerbottens Kuriren (23.12.2011, [http://www.vk.se/553076/en-samordnad-politisk-](http://www.vk.se/553076/en-samordnad-politisk-organisation)

”Det finns ingen anledning att överväga ett avskaffande av kommunalnämnderna. Erfarenhetsmässigt avskräcker alternativen. Därför bör övervägandena i stället för ett avskaffande tvärtom gå ut på att stärka.”

[organisation](http://www.vk.se/553076/en-samordnad-politisk-organisation)). Andra debattörer menar att nämnderna behövs för närdemokratins skull, som politisk motvikt i en kommun som Umeå med sina betydande centralistiska storstadsambitioner och med sina nästan lika betydande maktpolitiska centraliseringssträvanden. Skribenten Jan Sandgren ansluter sig till denna åsiktsgrupp. Han ser det som angeläget och viktigt att alla kommunalar får något så när likartade möjligheter att utvecklas utifrån sina egna behov och förutsättningar, alltså inte bara kommunens centrumkärna utan också de mindre iögonfallande och utåt glittrande kommunalerna Holmsund Obbola, Hörnefors och Sävar. Kommunalnämnderna behövs för att driva de yttre kommunalernas utvecklingsfrågor av det enkla skälet att ingen annan kommunal nämnd kan med samma engagemang och legitimitet göra detta i kommunalnämndernas ställe, i vart fall inte med kommunalinvånarnas uttalade önskemål och behov som utgångspunkt och ledstjärna. Men bara för att kommunalnämnderna har en fortsatt viktig roll i kommunalpolitiken, fungerar de idag inte på bästa möjliga sätt, där två av de mest kända kritiska argumenten mot det sätt på vilket kommunalnämnderna fungerar idag är:

- Kommunalnämndernas relativt sett otydliga politiska mandat.
 - Visserligen anges nämndernas ansvarsområden (socialtjänst, barnomsorg förskoleklass, grundskola, samt kultur och fritidsverksamhet), där den svarar inom sina egna geografiskt avgränsade områden, för ledning, samordning och utveckling av de primärkommunala uppgifterna inom dessa verksamhetsområden. Men vad gäller då i alla de andra större lokala intressefrågorna inom kommunalen? Frågan är berättigad med anledning av att kommunalinvånarnas inflytande i alla större lokala intressefrågor skulle öka genom kommunalnämnderna.
- Till följd av syftet att kommunalinvånarnas inflytande i lokala frågor skulle öka genom inrättandet av kommunalnämnder, ansågs det ursprungligen som en nära nog självklarhet att politikerna i nämnderna skulle vara bosatta i den ifrågavarande kommunalen. Så är det emellertid långt ifrån idag.
 - Nämndsposterna har förvandlats till en del av det politiska bytet som skall fördelas mellan medlemmar från partiernas olika undergrupperingar, vilket är ingen garanti för kompetens och engagemang i de här aktuella frågorna. Därmed missar man också lätt den i detta sammanhang eftersträvarvärda lokala förankringen.

Det finns således ett antal problem, skevheter och oklarheter med kommunalnämnderna idag, och all anledning att dessa saker rättas till inför beslut om nästkommande mandatperiods kommunal nämndorganisation. *Uppgifterna är från en artikel, skriven av holmsundsbon Jan Sundgren, i Västerbottens Kuriren (7.1) och finns att läsas på webbplatsen vk.se under adressen <http://www.vk.se/558523/forsvaga-inte-nardemokratin-i-umea>.*

”EN ÖSTERBOTTNISK STORKOMMUN DET ENDA RÄTTA”

Korsholms kommundirektör Rurik Ahlberg anser att finansministeriet är fel ute med sin modell med tre österbottniska kommuner. Skall det göras en utredning om kommunsammanslagningar i Österbotten, så skall den inkludera hela området från Kronoby i norr till Kristinestad i söder. Österbotten skall således ses som en helhet, inte som ett pendlingsområde. Så lyder en del av utkastet till Korsholms svar till finansministeriet om kommunreformen, ett utkast som behandlas av kommunstyrelsen i morgon.

”Resonemanget kring det här bygger på att man inte skall splittra Österbotten. Finansministeriets förslag med tre kommuner innebär att man monterar ner flera österbottniska funktioner som specialistsjukvården och samarbetet kring utbildning”, säger kommundirektör Ahlberg, som tycker att finansministeriet har tänkt fel när det bl.a. föreslås att kommunerna i Sydösterbotten skall gå ihop. Förslaget är ofullständigt – man har en svag lösning för Sydösterbotten och lyfter fram en fullständig förändring för Kronoby. Ahlberg hoppas nu att övriga kommuner i Österbotten funderar över hur en enkommunreform skall utredas i landskapet, för det är väl värt att ta till sig det här och begrunda det lugnt och sansat, menar han. Uppgifterna är från (2.4) webbplatsen [vasabladet.fi](http://www.vasabladet.fi) och finns på <http://www.vasabladet.fi/Story/?linkID=193026>, samt utförligare i dagens tidning.

Professorn och kommunexperten Krister Ståhlberg har ju också hösten 2011 föreslagit en kommun för svenska Österbotten. Ståhlbergs förslag för Svenskfinland är tre kommuner, förutom svenska Österbotten, även en kommun i Borgåregionen och en bestående av Västaboland, Kimitoön, Hangö och Raseborg. Se bl.a. webbplatsen svenska.yle.fi på adressen <http://svenska.yle.fi/nyheter/sok.php?id=227945&lookfor=&sokvariant=arkivet&advanced=yes&antal=10>.

ÄR KOMMUNREFORMEN FÖRENLIG MED DEN EUROPEISKA STADGAN OM LOKALT SJÄLVSTYRE?

Tidningen Keskisuomalainen skriver att Europarådet misstänker att den planerade kommunreformen i Finland inte är förenlig med den europeiska stadgan om lokalt självstyre. Därför sänder Europarådet en rapportör till Finland för att utreda saken. Man vill bl.a. ha mera uppgifter om kommunerna har hörts i beredningen så som stadgan föreskriver. Direktören för internationella frågor på Finlands Kommunförbund Heikki Telakivi säger att Europarådet vill samla in information, och att man därefter skall utvärdera om läget i Finland bör undersökas noggrannare eller om fel har begåtts. En sådan här rapportör har emellertid inga direkta rättigheter att tillrättavisa myndigheterna i Finland. Europarådet kom att reagera på ett brev från kommunala beslutsfattare som protesterar mot kommunreformen. Europarådet misstänker att de uppgifter som rådet har om den lokala förvaltningen i Finland är föråldrade – en rapport som blev klar i oktober 2011. Uppgifterna är från senaste veckas lördagsupplaga

Ranskalainen tulee tarkastamaan Suomen kuntauudistusta

Ville Jalonen, Kyösti Hagert

30.3.2012 05:32 (Päivitetty 30.3.2012 14:33)

Euroopan neuvosto epäilee, ettei Suomen valmisteilla oleva kuntajakouudistus ole Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan mukainen, kirjoittaa Keskisuomalainen.

Neuvosto lähettää Suomeen raportoin selvitettävään kuntauudistusta. Lisätietoa halutaan muun muassa siitä, onko kuntia kuultu niitä koskevien päätösten valmistelussa peruskirjan velvoitteen mukaisesti.

Kuntaliiton kansainvälisten asioiden johtajan Heikki Telakiven mukaan kyseessä on tiedonkeruumatka. Sen jälkeen arvioidaan, onko Suomen tilannetta syytä tarkastella lähemmin tai onko tehty virheitä.

Tällaisella raportoinilla ei ole suoraa sanomisoikeutta Suomen viranomaisille, Telakivi huomauttaa.

Keskisuomalainen 30.3

(31.3) av Vasabladet. Artikeln i Keskisuomalainen finns på nätet under adressen <http://www.ksml.fi/uutiset/kotimaa/lehti-kuntaudistuksen-valmistelussa-ehka-puutteita/1181955>.

LÄS ÄVEN DETTA

Radarpar utreder närdemokratin

Finansministeriet har utsett forskaren i offentlig förvaltning vid Åbo Akademi (ÅA) Siv Sandberg och specialsakkunnig Ritva Pihlaja från Landsbygdspolitiska samarbetsgruppens (YTR:s) temagrupp för medborgaraktivitet Ritva Pihlaja att utreda hur närdemokratin skall utvecklas inom kommunerna. Under tre månaders tid skall de ta fram ett förslag till hur kommunallagen skall förändras för att stärka närdemokratin.

Landsbygdsriksdagar i senaste nyhetsbrevet från ERCA

Det senaste nyhetsbrevet från European Rural Community Association (ERCA), *ERCA Newsletter* (1/2012), handlar bl.a. om landsbygdsriksdagen i Holland (november 2011) och om en kommande landsbygdsriksdag i Skottland (2013). Vidare kan man läsa om de tre europeiska landsbygdsnätverken – ERCA, European Rural Alliance (ERA) och Partnership for Rural Europe (PREPARE), den internationella byakonferensen i Berlin (maj 2011), samt en uppmaning om att delta i den svenska Landsbygdsriksdagen (6-9.9.2012). *Nyhetsbrevet finns att läsas under webbadressen* <http://www.ruralcommunities.eu/documents/erca-newsletter-1-2012.pdf>

Närproducerat Åland – evenemang med syfte att skapa nätverk

Referensgruppen för Ny Nordisk Mat på Åland arrangerar evenemanget *Närproducerat Åland* på Ålands Landsbygdscentrum 18.4. Drygt 25 livsmedelsproducenter, både små och stora, visar upp sina produkter för inbjudna gäster, vilka består av restauranger, caféer, storkök och butiker. Syftet är att skapa ett nätverk mellan matlagare och livsmedelsproducenter för att öka åländska produkter på restauranger, storkök och butiker, men även ett ypperligt tillfälle för producenterna att lyssna på vad kunderna efterfrågar. Det bjuds på flera intressanta programpunkter under evenemanget, bl.a. ”Bonde söker kock” – speed-dating mellan producenter och kockar. Producenterna som deltar representerar bl.a. honung, bageriprodukter, kött, fisk, grönsaker, frukt och mjölkprodukter, medan logistikföretagen bjuds in som en viktig länk mellan producenterna och matlagarna. Nordiska ministerrådets program *Ny Nordisk Mat II (NNM)* har som mål att sätta det nordiska köket på världsgastronomikartan med ledorden rent, friskt, enkelt och etiskt. *Närproducerat Åland* skall även göra *Ny Nordisk Mat II* synligare på Åland genom en monter som bemannas av NNM:s kommunikatör Bettina Lindfors. *Läs mer i tidningen Nya Åland och på webbplatsen radiotv.ax under adresserna* www.nyan.ax/nyheter/index.pbs?news_id=69721 respektive <http://www.radiotv.ax/news.con?iPage=3&iArticle=43491>.

nynordiskmat
ren, frisk, enkel och etisk

Landsbygdsutvecklarnas storsamling i Tammerfors närmar sig

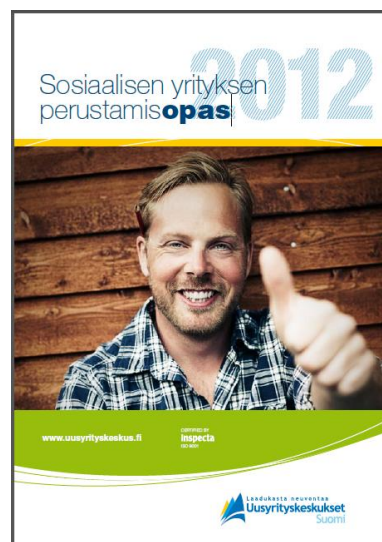
Landsbygdsutvecklarnas nätverks- och projekttäff i Tammerfors 19-20.4 samlar aktörer från olika håll, från förvaltningen till byanivå. Täffen befrämjar informationsutbytet inom det breda fältet och för samman olika finansieringsredskap. Under dagarna bekantar man sig med

landsbygdsutvecklingens goda exempel, får aktuell information om programmens beredning, skissar framtidens landsbygd och diskuterar behövliga arbetsredskap. **En speciell krydda är kvällsfesten, vilken samtidigt är en avskedsfest för YTR:s generalsekreterare Eero Uusitalo som går i pension.** Arrangörer är Landsbygdspolitiska samarbetsgruppen (YTR), landsbygdsnätverksenheten och Jubileumsfonden Sitra. Anmälningssuppgifter (anmälan senast 10.4) och program finns (på finska) som länkar under webbadressen http://www.maaseutupolitiikka.fi/viestinta/uutiset/verkosto-ja_hanketapaamisen_ilmoittautuminen_kaynnistyi.html.

Ny guide i bildandet av socialt företag

Guiden *Sosiaalisen yrityksen perustamisopas* visar på det som är kännetecknande för det sociala företaget, samt på faktorer som entusiasmerar och fördröjer då man grundar ett socialt företag. ”En ökning av sysselsättningsgraden och tryggheten av servicen i framtiden förutsätter många slags lösningar. Sociala företag är en lösning som möjliggör ett större deltagande från dem som har förmåga till deltidsarbete och de som är svåra att sysselsätta”, skriver arbetsminister Lauri Ihalainen i förordet i guiden. Sociala företagsguide 2012 har utgetts av Finlands Nyföretagarcentraler i samarbete med arbets- och näringsministeriet, Institutet för hälsa och välfärd, Syfo Oy, samt Suomalaisen Työn Liitto. Guiden är en del av projektet *Gemensamt företag* som pågick under åren 2009-2011 och som finansierades av arbets- och näringsministeriet samt Europeiska socialfonden. Uppgifterna är från Landsbygdspolitiska samarbetsgruppens (YTR:s) hemsida och finns (på finska) under adress http://www.maaseutupolitiikka.fi/viestinta/tiedotteet/uusi_opas_sosiaalisen_ryrityksen_perustamiseen.html. Guiden *Sosiaalisen yrityksen perustamisopas* finns att läsas på adressen http://www.uusyrytyskeskus.fi/sites/uusyrytyskeskus.fi/files/Sos_ryrityksen_opas_web.pdf.

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet, som utkommer en gång i veckan med Svenska temagrupper (SveT) inom Landsbygdspolitiska samarbetsgruppen (YTR) som samarbetspart, sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaföreningarna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@studiecentralen.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net. Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@studiecentralen.fi. Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.